

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens septem Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine septimus, est de Oratione
... Septimus, & latissimus, de Beneficiis Ecclesiasticis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

Quid sit deuotio, oratio, laus, & gratiarum actio, & quotuplex. Punct. 2

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76561](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76561)

Et segg. idemque insinuant sancti Partes affirmantes Deum adorari adoratione laetitia, Sanctos dulcia. Ratio est, quia ubi est diuersa ratio formalis cultus, ibi est diuersus cultus, diuersaque virtus, sed in cultu exhibitio Deo est diuersa ratio formalis à cultu exhibitio sanctis, quò à Sancti sunt. Nam Deus ob excellentiam increatam colitur, Sancti verò ob excellentiam creatam & participatam. Ergo: Neque obit hanc Sanctorum excellentiam dicere ordinem intrinsecum ad diuinam: quia non attingitur vt dicitur ordinem, sed quatenus in se est quoddam bonum excellens reddens hominem dignum honore. Licet enim qualibet creatura intellectualis dicat ordinem ad Deum: nihilominus tamen potest per se esse digna aliquo honore distincto ab eo, quo Deus est dignus, quia habet excellentiam distinctam ab illo. Et hinc colligi potest differentia, quæ est inter reuerentiam exhibitam imaginis Christi, & reuerentiam exhibitam Sanctis quatenus tales sunt. Nam quodammodo Christi adoratur & colitur, non adoratur & colitur ob aliquam excellentiam ipsi inherentem: sed ob excellentiam, quæ in prototypo & exemplariis reperitur, & quatenus illud respicit, ita vt exemplar sit quod formaliter adoratur, & cui nos formaliter submittimus, imaginem autem materialiter tantum. At Sanctus, quia sanctus est, habet propriam excellentiam distinctam ab excellentia diuina, quæ illum dignum honore facit ac proinde potest distinctam virtutem, vt honoratur ab eis, quam petit ipse Deus.

7 Sed inquit, An ob diuersas perfectiones in Deo existentes, vel ob diuersa beneficia nobis collata, debeatur ipsi diuersus cultus, & religio specie distincta?

Respondeo, nequaquam deberi diuersam, sed vnam eandem specie: quia est vnica & simplex ratio colendi Deum adoratione laetitia, nempe esse primum principium, à quo omnia dependent. Sed ratio primi principii prouidentiam, sapientiam, bonitatem, omnipotentiam, reliquaque diuinas perfectiones continet: quia omnes continere debet vt sit principium & origo totius esse. Ergo Deus secundum omnes honoratur. Ergo ob diuersas in Deo perfectiones non variatur cultus. Et ita tradit D. Thom. q. 41. art. 3. ad 1. Et q. 84. art. 1. ad 2. & multis probat Suarez lib. 1. de relig. cap. 6. n. 4. Lessius lib. 2. cap. 36. dub. 4. n. 26.

Neque item ob diuersa beneficia, Creationis scilicet, Redemptionis & iustificationis, &c. nobis collata debemus Deo diuersum cultum specie, sed vnum & eundem. Quia beneficia non sunt ratio formalis ob quam Deus colitur, & honoratur, sed est ipsa diuina excellentia, à qua illa beneficia proueniunt. Diuina enim excellentie nos submittimus & paremus: beneficia autem solum sunt causa ob quam hæc submissio & obediencia debetur. Si enim à Deo nullam dependentiam haberemus, nihilque ab illo esset acceptum, non appareret quomodo obligati essemus ipsum reuereri & colere? Quia ergo eius esse est ita perfectum, vt omnia ab illo necessario pendeant, ideo illum colimus, & ex obligatione colimus, licet causa huius obligationis multiplex sit. Vide Lessium lib. 2. cap. 36. dub. 4.

PUNCTUM II.

Quid sit deuotio, oratio, laus, & gratiarum actio, & quotuplex.

1. Definatur deuotio, & unde excusetur, & qua ratione ad religionem pertineat.
2. Oratio definatur & probetur esse religionis actum.
3. Petitionem esse actum voluntatis, tamen si operationem intellectus supponat.
4. Laus & gratiarum actio quomodo ad orationem & religionem pertineant.
5. Quæ sit oratio mentalis, qua vocalis?

Inter præcipuos religionis actus hi numerantur à D. Thoma q. 82. Et 83. Dicendum ergo est primum cum eodem Doctore Angelico q. 82. art. 1. Deuotionem esse actum voluntatis hominis offerentis seipsum Deo ad ei inferendum. Qui enim se offert ad seruandam alteri, illius deuotus dicitur. Dupliciter autem te Deo offerre potes. Primum, solo proposito & desiderio. Secundo, voto & iuramento. Si primo modo te offeras, gratum te exhibes Deo, sed gratiorum secundo modo, vt ipse iam sis omnino deuotus & obligatus diuino famulari.

Ex huiusmodi oblatione præcipue seruienti nascitur quædam specialis & sensibilis laetitia, quæ solet communiter deuotio nuncupari, cum tamen verè & proprie deuotio non sit, sed affectus illius. Item nascitur quædam tristitia, tum de diuina offensa, tum quod tantum differatur diuina visio.

Hæc autem deuotio vt bene docet Cajetanus 2.2. quest. 82. art. 3. excitatur primo & præcipue ex contemplatione diuinæ excellentiæ & beneficiorum ab eo in nos promanantium. Secundo, ex consideratione propriorum defectuum, quia cognoscimus nobis necessarium esse Deo niti vt aliquid boni habeamus.

Hanc igitur deuotionem ad religionis virtutem tanquam eius obiectum & materiam pertinere, nemini dubium esse potest. de Castro Sum. Mor. Pars 11.

test: cum sit signum quo diuinam excellentiam & omnium ab illo dependentiam protestamur, & in iis DD. conueniunt.

2. Secundò, dicendum est orationem esse petitionem deuentum, sic D. Damasc. lib. 3. de fide orthodoxa cap. 14. Basilus hom. 5. de variis qua est in Martyrem Iulianam. Non enim ad orationem sufficit te bona aliqua à Deo desiderare, sed insuper requirit, vt illa ab ipso petas. Immo in ipsa petitione præcipua ratio orationis consistit. Quia præcipue per ipsam petitionem Deum honoramus: siquidem ipsa petitione illi nos submittimus, protestantes eius diuinam dignum honore. Licet enim qualibet creatura intellectualis dicat ordinem ad Deum: nihilominus tamen potest per se esse digna aliquo honore distincto ab eo, quo Deus est dignus, quia habet excellentiam distinctam ab illo. Et hinc colligi potest differentia, quæ est inter reuerentiam exhibitam imaginis Christi, & reuerentiam exhibitam Sanctis quatenus tales sunt. Nam quodammodo Christi adoratur & colitur, non adoratur & colitur ob aliquam excellentiam ipsi inherentem: sed ob excellentiam, quæ in prototypo & exemplariis reperitur, & quatenus illud respicit, ita vt exemplar sit quod formaliter adoratur, & cui nos formaliter submittimus, imaginem autem materialiter tantum. At Sanctus, quia sanctus est, habet propriam excellentiam distinctam ab excellentia diuina, quæ illum dignum honore facit ac proinde potest distinctam virtutem, vt honoratur ab eis, quam petit ipse Deus.

Sed obicitur orationem ad virtutem charitatis, vel spei pertinere posse. Quia ad illam virtutem pertinet media apponere; ad quam pertinet finis intentus. Sed finis intentus in petitione esse potest petiti obtinere, vt Deo magis placeas, illòque fruaris. Ergo petiti facta ex tali fine ad charitatem, vel spei pertinent. Ergo non ad religionem.

Respondeo potest cum Lessio supra, negando vltimam consequentiam. Quia optime stat vnum actum à multiplici virtute imperari. Potes enim missam audire, vt voto satisfacias, & vt adimpleas Ecclesiæ præceptum. Item potes docere ignorantem ex compassione proximi, & vt illi beneficia, in quo virtutem misericordiæ exeres: & potes illum docere vt gratum te Deo exhibeas, eique placeas, qui charitatis actus est. Sic similiter potes à Deo beneficia postulare, vt illi placeas, vel vt illo fruaris, vel vt debitum ei cultum & honorem exhibeas. Secundum finem ergo in petitione propositum erit actus vel charitatis, vel spei, vel religionis. Quod si ab illo triplici fine imperetur, erit actus imperatus illius triplicis virtutis.

Sed hæc solutio nullo modo satisficit. Quia aliàs oratio non magis erit religionis actus quam penitentia, charitatis, & spei, cum æqualiter ab iis omnibus prouenire possit. Quapropter dicendum censio cum Suarez lib. 1. de oratione cap. 2. m. 9. orationem semper esse actum imperatum immediate à virtute religionis: quia semper assumitur vt medium ad inclinandum & mouendum Deum vt petita concedat: non potest esse medium nisi quatenus honoratum est diuina maiestatis; ac proinde quatenus procedit ex tali affectu. Ergo licet ex affectu charitatis velis rem postulatam obtinere; non inde inferitur, postulationem à charitate imperari immediate, sed solum inferitur charitatem imperare virtutem religionis, ipsamque elicere affectum petendi rem illam, & ex tali affectu petitionem in cultum Dei elici.

Adde à quacumque virtute petiti imperetur, semper est actus implicitus religionis; quia semper aptus est generare de Deo affirmationem, & debitum de illo conceptum: licet in genitio & protestatio coram Deo, est à sola charitate imperetur? est tamen actus implicitus religionis; quia illo testamur excellentiam diuinam nobis esse superiorem.

3. An autem petiti seu oratio actus sit intellectus, vel voluntatis; dicendum est vniuersum actum esse, sed præcipue voluntatis, sic Suarez lib. 1. de orat. toto cap. 3. Breuiter proba. Ad petitionem seu orationem. Primum est necessarium vt cognoscas illorum, quæ petere vis, habere indigentiam, Deumque potentem esse ea concedere. Secundo, debes velle vt ea tibi vel aliis concedat, si pro aliis est petiti. Tertio, manifestare debes illi tuum desiderium cum supra dicta humili cognitione, vt inde moueatur Deus ad beneficium concedendum. Neque aliud imaginari potest quod ad petitionem possit extorquiri. In duplici ergo priori actu intellectus & voluntatis oratio consistere non potest: cum possis cognoscere Principem aliquam potentem esse tibi concedere beneficium aliquod, illudque possis desiderare, non tamen velis ab illo petere. Ergo petiti aliquid amplius est à desiderio beneficii, & cognitione potestatis in concedente & indigentia in recipiente. Restat ergo vt sit practica manifestatio illius desiderij & recognitionis. Quæ manifestatio, est aliquibus placeat esse formalem actum intellectus: mihi probabilius videtur esse formalem actum voluntatis. Nam hæc practica manifestatio nihil aliud est, quam voluntas qua vis tuum desiderium & humilem cognitionem Deo fieri manifestam, vt inde ipsa moueatur ad bene concedendum. Per eam enim voluntatem loqueris cum Deo, ad illumque desideria tua dirigis. Hac enim ratione vnus Angelus cum alio loquitur, quatenus vult suum desiderium illi fieri manifestum, & petitionem citra illum exercet, si velit vt ex tali manifestatione, moueatur ad concedendum desideratum.

4. Laus & gratiarum actio ad orationem pertinent, quia & petitionem solent antecedere, & illius consecutionem non leuiter iuuant, & obrenta petitione debentur. Laus ergo interior Dei actus est formalis intellectus, quo diuinam excellentiam reco-

ESTRO
ALAO
TOM.
E III

gnoscis; si tamen velis eam recognitionem Deo presentare, & in illius cultum offerre, cum Deo loqueris, illumque coram ipso laudas. Similiter etiam gratiarum actio nihil aliud est quam quædam beneficiorum recognitio, quam Deo presentas in eius obsequium & beneficii aliqualem recompensationem: quæ presentatio actus est voluntatis. Fit ergo orationem in actu voluntatis consumari.

5 Tandem diuiditur oratio in mentalem & vocalem. Mentalis est, quæ actibus intellectus, & voluntatis perficitur, Vocalis, quæ verbis exprimitur. Vtuntur autem sæpius oratione vocali, quia est apta ad deuotionem & attentionem excitandam tam in nobis, quam in aliis: & quia ipsa testatur Deum non solum corde, sed ore esse laudandum.

Item hæc vocalis oratio, alia est publica, alia priuata. Publica est quæ nomine Ecclesiæ per ministros ab ipsa deputatos fit, ea intentione vt munus suum explent. Priuata, quam vnusquisque propria auctoritate offert. Vnde si laycus recitaret horas Canonicas non diceretur publicam orationem facere, etiam si in platea recitaret; quia non est minister ab Ecclesiâ deputatus. Neque etiam Sacerdos diceretur publicam facere orationem, etiam si horas canonicas recitaret, si se excluderet intentionem recitandi vt minister Ecclesiæ. Requiritur ergo hæc tria ad orationem publicam: 1. Esse orationem ab Ecclesiâ constitutam. 2. esse factam à ministris Ecclesiæ. 3. procedere ex tali intentione, ita Suarez lib. de orat. cap. 2.

P V N C T V M III.

Quid in oratione petendum est: vbi Dominica oratio exponitur.

- 1 Quæ à Deo petenda sunt expenduntur.
- 2 Quæ Christus signauit in oratione Dominica absque illa conditione exposulari possunt.
- 3 Explicantur prima verba orationis dominicæ.
- 4 Tres primæ petitiones gloriam diuinam expectantes declarantur.
- 5 Qui panis quotidianus exposculetur.
- 6 Quomodo petit iustus peccator sibi, & peccata dimitti.
- 7 Petimus à Deo ne in tentationem labamur.
- 8 Vt ab omni noxiâ liberemur concludimus petitionem.

1 Primò certum est beatitudinem, gratiam & charitatem, reliquasque virtutes te petere à Deo posse; quia iis constitutus sanctus, & Dei amicus. Secundò certum est, omnia alia, siue spiritualia, siue temporalia, quæ horum consecutioni necessaria vel apta sunt, te posse petere, & desiderare non absolute, sed quatenus media sunt: quia sub illa ratione semper Deo placent. Quia hæc bona, quæ absolute temporalia dici possunt, vt sunt scientia philosophiæ & cuiuslibet artis, ingenij acumen, prudentia humana in negotiis tractandis, diuitiæ, honores, longitudo vitæ, pulchra vxor, speciosa proles, & similia, sæpissimè homini nocent, ob eius malitiam & beatitudinem impediunt; ea de causa consilium optimum est, ea non absolute petere, sed sub conditione si ad Dei gloriam & suam salutem profutura sint, vt bene dixit S. Thom. 2. 2. q. 83. art. 6. Valent. disp. 6. q. 2. punct. 4. post med. vers. secundò in eadem questione. Lessius lib. 2. cap. 37. dub. 4. num. 21. Si tamen ea absolute petas; quia existimas tuo statui conuenire, illisque bene vsurum, non peccas: sicuti non peccas illa absolute desiderando; quia desideras ea, quæ absolute bona sunt, & à Deo donantur, & naturæ rationali conueniunt. Quod non leuiter insinuat Christus Dominus, cum in oratione Dominica nos docuit panem nostrum quotidianum absolute exposulare. Quod autem illis malè vti possis, non vitiat eorum petitionem: cum ille malus vsus non ex tebus petitis, sed ex tua malitia proveniat: aliàs vitiat petitionem virtutis, quæ per superbiam & malitiam malè vti potes. Sic Suarez lib. 1. de orat. cap. 1. n. 7. & seq. præcipue n. 11. vbi pluribus hanc veritatem exornat. Periculum autem abusus, quod in iis rebus adfit, non videtur esse proximum & morale, quod obligationem constituat à similibus petitione abstinendi. Quæ ratio probat te non peccare etiam si diuitias & honores in abundantia petas absolute; quia remotum est periculum abusus, & potius existimas illa abundantia bene te esse vsurum, Suarez d. c. 17. a. n. 14.

2 Vnum tamen in hoc puncto est omninò certum, ea absolute & absque vlla conditione postulari posse, quæ Christus Matth. 6. petenda docuit in oratione Dominica, quam optime explicat Chrysologus hom. 14. Niss. hom. 2. Aug. lib. 1. de serm. Dom. in monte cap. 4. & D. Thoma. 2. 2. q. 83. & alij Patres & Euangelij expostores, & D. Thoma. commentatores. Quibus annuenciandis sunt, & merito Valentia disp. 6. q. 2. punct. 1. Lessius lib. 2. cap. 37. dub. 4. Suarez lib. 3. de orat. cap. 8. Hæc autem oratio, quæ omnium est diuinitissima res p. res continet. In prima quasi Dei beneuolentia capitur, quod fit illis verbis, Pater noster qui es in caelis. In secunda continentur tres petitiones, Deum

eiusque gloriam expectantes. In tertia, ea quæ ad nostram salutem pertinent.

3 Primò Dei beneuolentia capitur cum Patrem nominando: æstimat enim tanti huius tituli ob fiduciam, quam in nobis generare potest, vt videatur illum præferre cæteris illis maieustuosius titulis, Iusti, Omnipotentis, & Sapientis, &c. Vt hæc via iudicaret nobis voluntatem, quam habet vt filij Dei nominetur & sumus; insuperque auget fiduciam obtinendi quiddam ab eo postulemus. Nam vt dixit S. Aug. serm. 182. de temp. & Boda in præfati loco Matthei, quid negauit filiis, qui iam dedit quod Pater est. Adde huic titulo ita affectum esse, vt quamuis tu ve filius prodigius nomen & dignitatem filij amittas, ipse tamen nomen Patris retinere vult vt rectè ponderauit Chrysologus serm. 3. de filio prodigo in illa verba, Pater peccati in calum & coram te, iam non sum dignus vocari filius tuus, &c. Ille (inquit Chrysologus) scilicet Deus, quod Patris est, non amittit. Vrgenter Patris viscerata iterum genitura perueniam. Quæ satis commendat diuinam charitatem & nostram obligationem procedendi vt fit filij talis parentis. Neque enim iustum est à tanto & tam diuino Patre degenerare. Secundo voco Deum Patrem nostrum non meum vt indicem voluntatem quam habet se omnibus communicandi. 2. vt denotem diuerso modo nos esse filios, ac est Christus, Christus enim est filius naturalis, nos adoptiuus. 3. vt manifestem me pro omnibus, quorum Deus pater est, postulare vellet, vt sic mea oratio illi gratior sit. Nam vt ait Chrysol. d. hom. 14. dulcius est ante Deum oratio, non quam necessitas rei transmittit, sed quam charitas fraternitatis commendat. Tertio, fateor Deum nostrum in caelis esse; non quia simul in terris non fit, cum sit immetus, sed vt denotemus ibi præcipue se manifestare, tum gubernando caelos, tum beatificando Angelos, Apposuitque Christus illa verba. 1. vt iudicaret nobis potius cælestes, quam terrestres esse debere iuxta illud Pauli, conuersatio nostra in caelis est. 2. caelum esse patriam nostram, & ad illam tanquam peregrinos properare. 3. vt mentem & animum à terris abstrahat in caelis figamus vbi noster Pater residet. 4. vt summa cum reuerentia illum alloquamur, vt potè Dominum cæli & terræ. 5. vt si titulus humanissimus Patris ob nostram iniquitatem nos adhaeres reddidit; & regalis titulus cælorum præsidis contineat. 6. vt nostram fiduciam firmet & spem augeat possidendi caelos. Nam vbi est Pater, & filij debent esse. & vbi est caput, ibi membra. Non enim (ait Bernardus in illud Job, in sece tribulationibus liberabo te) sine membris caput inuenitur in regno. & Magnus Leo serm. 1. de Ascensione Christi. Quo præcessit gloria Capitis, eo spes vocatur & corporis.

4 Postquam iis rebus beneuolentiam diuinam capimus, Deumque, vt Patrem nostrum recognouimus, nosque illius esse filios, vt tales ad petendam accedimus. Cum ergo nihil filio magis proprium sit quam procurare, quæ ad honorem & voluntatem patris pertinent; ea de causa primò petimus, vt nomen Dei sanctificetur. Sanctificetur, inquam, non in se: quia in se non potest esse magis sanctum, sed in nobis, vt ait Chrysolomus. In nobis autem sanctificabitur, si eum cognoscimus; & uenturam, & cogitatione, verbo, & opere ab eius voluntate nunquam recedimus, sed potius ita nos geramus vt videantur homines opera bona nostra, & glorificent Patrem nostrum, qui in caelis est.

Sed quia præcipuus modus sanctificandi Deum est, qui provenit ex eius gratia, & charitate, vt potè quæ ius tribuit illum in caelis possidendi, idè post petitam sanctificationem sui nominis, petimus 2. vt eius regnum ad nos ueniat. Veniat, inquam ad nos eius regnum in pignore, spe & iure certo, quod fit per gratiam & charitatem, & valde notandum est verbum illud ueniat. Nam nequaquam petimus vt nos ad illud accedamus, sed potius vt ipsam nobis accedat. Quia prius Deus ad nos uenire debet per gratiam, quam nos possimus illum possidere.

Ad obtinendum huiusmodi regnum medium uicium est diuinæ voluntatis executio: idè tertio loco petimus, vt eius voluntas fiat sicut in caelo & in terra. Contingit autem sapè nos diuinam voluntatem ignorare, vel in illius executione languescere: petimus ergo à Deo nostrum in electam cognitione diuinæ voluntatis illuminari, & nostram voluntatem in illius executione fenescere, non utrumque, sed qualiter Angeli spiritusque beati. Optamus namque vt in executione diuinæ voluntatis gratia operetur in nobis, quod status perfectus glorie operatur in beatis. In beatis enim operatur status ille perfectus, vt sic Deo adherent vt ab illo nunquam recedant. Petimus ergo vt per gratiam sic Deo eiusque voluntati hæreamus, vt ab illo nunquam recedamus. Insuper petimus vt non solum nos diuinam voluntatem exequamus, sed etiam vt in nobis, & in toto mundo executioni mandetur. Neque obstat hanc voluntatem efficacem esse, & necessariò implendam; vt non possimus orare vt impleatur; quia efficax & absoluta est media præuilla oratione.

Hæc tres petitiones Dei gloriam dicuntur præcipue spectare, et si nostram utilitatem cedant; quia gloria Dei est sanctificatio nostra, eiusque voluntatis diuinæ prompta executio. Neque obstat, his petitionibus idem esse postularum, vt petit ones distinctæ non sint: quia non est idem postularum formaliter, sed virtualiter & implicite. Formaliter enim prima petitione petitur à